

LINNUNMETSÄSTYS PYSTYKORVALLA

Linnunmetsästyksessä käytetyt suosituimmat koirarodut ovat suomenpystykorva, pohjanpystykorva ja eri laikat. Suomenpystykorvia rekisteröidään vuosittain noin 1000, pohjanpystykorvia keskimäärin yli 100 ja eri laikoja muutama sata kappaletta. Pääosalla laikoista on muu pääkäyttötarkoitus. Metsästys ja koulutus suomen- ja pohjanpystykorvalla eivät juuri poikkea toisistaan.

Usein pystykorvametsästys mielletään nuorten, ripeä- ja laajakulkuisten nuorten miesten lajiksi. Näin ei kuitenkaan välttämättä ole. Paljon parjattu metsäautotieverkosto tuo metsästysmaat kohtuullisen matkan ulottuville. Oikeassa pystykorvametsästyksessä kulun tulee olla rauhallista, pysähtelevää. Metsästäjän tulee antaa koiralle aikaa etsiä kuljettava maasto sivuilta ja edestä rauhassa ja riittävän laajalti ilman, että isäntä hätyyttelee lintuja lentoon tai ilmaisee niille itsensä. Lintuhaukun ja etenkin saaliin saamisen todennäköisyys laskee oleellisesti jos haukuttava on ihmisen läsnäolosta tietoinen.

Kun pystykorvamies valitsee metsästysmaastoa on ensimmäisenä edellytyksenä riittävän pitkäpuustoinen metsä. Tässä kohdin on selvä vaatimusero kanakoira, -jänis- ja hirvimieheen. Rovaniemen seudullakin tuntui väliin olevan hakusessa riittäväpuustoiset ja tarpeeksi laajat metsät. Nyt onneksi näyttävät ensimmäiset

sodan jälkeisiä hakkuita seuranneet metsät olevan jo metsäkanalinnuillekin sopivassa iässä. Varsinkin alkusyksystä tulee valita sellainen metsästysmaasto, mikä sisältää kosteikkoja, puronvarsia, suonlaitoja ja yleensä maastonkohtia, missä on nuorelle linnulle välttämättömiä piilopaikkoja. Eikä ole syytä unohtaa, että kypsynyt mustikka tai sen varpu on alkusyksystä metsäkanalinnun pääravinto. Loppusyksystä metso siirtyy männikkövaltaisempiin maastonkohtiin ja teeri kaipaa koivikoitaan.

Tiistilän Panu ja ensimmäinen hyvin merkitty poikametso. Kuva: E. Niku-Paavo

Alkukaudesta haukku saattaa syntyä niin tiheässä maastonkohdassa, että löytyy sopivaa suojaa edetä haukulle aivan haulikon kantomatkan päähän. Kun lehti lähtee puista suojakin vähenee ja kun linnut samalla siirtyvät harvempiin maastonkohtiinkin, on varmempaa saalista toivoessaan käyttää kivääriä. Yhdistelmäaseessa, haulikkorihlassa ovat nämä molemmat mukana. Linnustuksessa käytettävän kiväärin kaliiberista ollaan hyvin montaa mieltä. Liikutaan alueella .22 Hornet ja 5,77,62 ja .308 Win. Omaa viispilkkuseiskaani olen käyttänyt 70-luvun loppupuolelta saakka ja mielestäni vain kerran on osuman saanut lintu päässyt karkaamaan. Ohilaukauksia on kyllä tullut, ja nekin suurelta osin siksi, että luodin alkutaipaleella on ollut risuja. Linnun istumapuun risuilla ei sitten enää ole niin suurta merkitystä.

Kun pystykorvan haukku kajahtaa, ei sille ole mitään syytä kiireesti rynnätä. Jos haukku syntyy kaukana, riittää odotteluksi haukun tuntumaan siirtyminen. Lähellä alkanutta haukkua kuunnellaan tovi ja samalla annetaan linnun rauhoittua. Se menettää ajan myötä tarkkaavaisuuttaan ja keskittyy koiran seuraamiseen. Linnunhaukkukokeissa kuunnellaan haukkua reilut 10 min ennekuin lintu karkotetaan. Ei ole harvinaisuus, että tämän ajan jälkeen lintu saattaa olla jopa vaikeasti karkotettavissa.

Haukulle edetessä ensimmäisenä pyritään saamaan näköhavainto koirasta, ja sen käyttäytymisen perusteella arvioidaan linnun istumapaikka. Jos koiran käyttäytyminen haukulla on rauhatonta ja se haukkuu useisiin lähistön puihin, on syytä vielä odotella. Ellei haukku odottelun jälkeenkään kiinteydy yhteen puuhun, on syytä karkottaa lintu, vaikka sen sattuisikin havaitsemaan sivussa haukulta. Koiralle on opetettava, että vasta tarkasti merkityltä haukulta ammutaan. Vain opetusikäiseltä pennulta tai nuorelta koiralta voidaan ampua sen ensimmäinen lintu vaatimattomankin suorituksen perusteella.

Oletetun linnun istumapaikan ja metsästäjän väliin koetetaan etsiä näkösuoja, jonka turvin edetään, hiivitaan, kontataan tai ryömitään ampumaetäisyydelle. Ampumaetäisyys voi vaihdella runsaastikin vuodenajan, maaston ja käytettävän aseensa mukaan. Ellei tästä paikasta havaita lintua, on syytä siirtyä sivusuunnassa ja yrittää eri suunnasta. Useinkaan ei ole edellytyksiä näkösuojassa sivuttain siirtymiseen ennen, kuin on palattu ensin hieman taaksepäin. Ja tietysti koko ajan etsitään vinkkiä linnun olinpaikasta koiran käyttäytymisen perusteella.

Haulikolla ammuttaessa ei ole syytä yrittää havaitakaan lintua ennen, kuin on ampumaetäisyydellä. Tämä on paras tapa välttää ylipitkältä matkalta ampuminen. Haulikolla on huono saada kuolettava osumaa etenkin metsoon tai koppeloon takaapäin ammuttaessa. Kivääriosuman edellytyksiä ovat hyvä tuki aseelle, tarkka tähtäys, puristuslaukaus ja luodin esteetön lentorata.

Kun saalis putoaa, on koiran ja isännän yhteisen onnen hetki. Tällaisesta, useasti harvinaisestakin hetkestä on tarkoin nautittava. Koiraa on suorituksesta kiiteltävä. Pienin palkkio koiralle on saalislinnuin kynsi. Parasta kuitenkin on keskeyttää metsästys, avata lintu, poistaa suolet ja antaa tässä vaiheessa vähintään sydän koiralle. Saalis asetetaan toviksi jäähtymään ja veret valumaan. Jos pidemmän tauon paikka on lähellä, pidetään se nyt.

Kahvitaulla Savukosken Kuusisappisvaaran laidassa Kuva: E. Niku-Paavo

Jos omistaa mielestään kelpo lintukoiran, on luonnollisin tapa jatkaa harrastustaan ottamalla sen jälkeläinen. Aloittelijan on hankittava pentu muutoin. Ellei tuttavapiirissä ole ketään, jolla on hyvä narttu tai uros, jonka jälkeläisiä on saatavilla, on parasta turvautua rotujärjestön apuun. Suomen Pystykorvajärjestön pentuneuvonnan kautta on mahdollisuus saada terveys- ja metsästysominaisuuksien perimältään kelpo pentuja. Suomenpystykorvan pennun hankinnassa sinua auttaa kemiläinen Hannele Luukinen puh 233 543 tai 040-567 0159 , hannele.luukinen@pp.inet.fi ja pohjapystykorvan pennun hankinnassa kalajokinen Seppo Pohjanoksa puh 0400-310 650, seppo.pohjanoksa@kotinet.com .

Pystykorvan pennun koulutuksen alkuvaiheen voisi sanoa olevan sen totuttamista tulevaan työympäristöön, metsään ja matkoihin sinne. Alkuvaiheessa pennun ollessa nuori ei kannata yrittääkään lintukosketusta, ehkä kannattaa valita kuivemmat helppokulkuiset maastonkohdat, missä kyseiseen vuodenaikaan ei tapaa lintuja. Vasta myöhemmin, kun linnun ampuminenkin on sallittua, pitää pyrkiä lintumaisemiin ja haukkuihin. Koira ei voi opettaa linnunhaukkuun, sille on vain pyrittävä luomaan mahdollisuuksia niihin. Malti on erityinen valtti pentua koulutettaessa, liiallista rasitusta on vältettävä. On pyrittävä säilyttämään leikinomaisuus. Lisäksi on tärkeää, että koiran ensimmäisenä syksynä linnunmetsästys on sallittua. Yleensäkin tempoileva lintupolitiikka on sekä nuorten metsästäjien mukaantulon että koiraharrastuksen leviämisen este.

Erinomaista lisätietoa pystykorvan koulutukseen saat Erkki Tuomisen kirjoista Pikinokka Pystykorva ja Suomenpystykorva metsällä ja kotona. Ensin mainitun, pystykorvametsästäjän aapiseksi tituleeratun, löytää lähes jokaisesta kirjastosta. Jälkimmäinen on uutta tuotantoa ja se löytyy ainakin kirjakaupoista. Niin Erkki kuin monet muutkin pystykorvanharrastajat ovat huomanneet, että näätäjahti ja linnunhaukkukokeisiin osallistuminen pidentää koiran vuosittaista käyttöaikaa ja tuo lisää sisältöä harrastukseen.

Kaksoisvaliouron ”paraatikunnossa”

Kuva: Pekka Teini

Pystykorvaisia nettisivuja :

Suomen pystykorvajärjestö ry : <http://poro.koillismaa.fi/spj/>

Rovaseudun Pystykorvakerho ry : www.kolumbus.fi/rovaseudun.pk/

Päiviö Myllymäki